

JÖVŐ NEMZEDÉKEK
ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA

Ügyszám: JNO-529-2/2011.

Ügyintéző: dr. Agócs Ilona

Telefon: 06-1- 4757-343

Tárgy: Harkályok által okozott
épületkár

Orbán Zoltán

társadalmi kapcsolatok igazgató részére

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Budapest

Pf. 283

1536

Tisztelt Igazgató Úr!

Köszönöm, hogy Pataki Bálint Szabolcs építési vállalkozóval együtt megtisztelték bizalmukkal, és panaszukkal megkerestek, amelyben a harkályok által okozott épületkárokkal kapcsolatos problémákat vázolták.

A problémakör jogi háttéréről, illetőleg a vonatkozó szabályozásról az alábbiakban tájékoztatom Önöket:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 68. §-ának (2) bekezdése értelmében a védett állatfajok egyedei állami tulajdonban állnak. A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. KöM rendelet mellékleteinek értelmében lényegében valamennyi hazánkban fészkelő fakopáncs-faj (fehérhátú, balkáni, kis, közép, nagy), a küllők (zöld és hamvas), valamint a fekete harkály is védett madár, és legtöbbjük szerepek a madárvédelmi irányelv I. függelékében is, mint közösségi jelentőségű faj.

A Tvt. 43. §-a szerint „tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínozása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása”. Ugyancsak a hivatkozott passzus (2) bekezdésének k) pontja szerint a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett állatfaj kártételének megelőzése érdekében alkalmazott riasztási rendszer alkalmazásához, míg a (4) bekezdés értelmében ez az engedély kizárólag természetvédelmi vagy más közérdekből adható meg fokozottan védett faj esetén. A fentebb hivatkozott rendeletnek megfelelően fokozottan védett madárfaj a fehérhátú fakopáncs.

„Védett állat kártételének megelőzésére, a kárviselésre vonatkozó szabályok” cím alatt, a vonatkozó 74. § szerint „**védett állatfaj egyede által okozott kártételének megelőzéséről, illetve csökkentéséről az ingatlan tulajdonosa a tőle elvárható módon és mértékben gondoskodik**”. Ha a kötelezett – vagyis az ingatlan tulajdonosa, illetőleg használója – a kár megelőzésére nem képes, kérheti a természetvédelmi hatóság – a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség – hasonló célú intézkedését, amely szerv szükség esetén vagy kérésre megfelelő szakértelemmel rendelkező szerv bevonásáról gondoskodik.

A Tvt. 74. § (4) bekezdése részletezi, hogy mely esetekben fizet a természetvédelmi hatóság kártalanítást; így, ha kérés ellenére nem intézkedett a kár megelőzésére, ha indokolatlanul nem engedélyezte a riasztást vagy ha kérés ellenére nem vont be megfelelő szakértelemmel rendelkező szervet.

A fentebb részletezett, a védett madarak által okozott kártételekre is vonatkozó jogi szabályozás tehát fő szabályként egyértelműen az ingatlan tulajdonosát (használóját) kötelezi a megelőzés elvének érvényesítésére. Az épületekben, főként pedig azok szigetelésében okozott károk esetén ez elsősorban olyan építészeti-műszaki megoldás alkalmazását jelentheti, amely „harkálybiztos”. Amennyiben erre az ingatlan tulajdonosa nem képes, akkor a területileg illetékes felügyelőséghez fordulhat segítségért. Az okozott kár természetvédelmi hatóság által történő megtérítésére kizárólag az előző bekezdésben leírt esetekben és módon van lehetőség. Ezt támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság álláspontja is, miszerint „a jogi szabályozás azon alapul, hogy a védett állat közkinccs, (...) és a védett tárgy sajátos jellegéből következően az Alkotmányon és a Ptk.-n felül speciális szabályozást igényel. A Tvt. a védett állat kártételei esetén is abból az általános szabályból indul ki, hogy a tulajdonos viseli azt a kárt, amelynek viselésére senkit nem lehet kötelezni (Ptk. 99. §).”

A védett madarak által okozott épületkárokra vonatkozó szabályok azonban más oldalról is körbejárhatóak. Az alapvető problémát az jelenti, hogy jellemzően az új építkezésekkel – ahogyan a szóban forgó, Gellért-hegyen kivitelezett lakópark ezt jól példázza – az ember alkotta épített környezet olyan, korábban természeti vagy természetközeli területekre nyomul be, amely más állatfajok mellett a harkályok életteréül is szolgált. Az ilyen módon (új beépítéssel) lehetővé tett „zöldbe költözés” inkább a „zöld helyére” költözést jelent, amely kiszorítja az adott területen addig megtalálható életközösségeket. Ennek hatása az idő múlásával aztán nem kizárólag ehelyütt, hanem az adott fajok, élőlények alkalmazkodásával más, már korábban beépült területeken is tapasztalható.

Az épített és természeti környezet viszonyait, arányait, a területhasználat meghatározott módját, így a beépíthetőség lehetőségeit országos szinten a területrendezés, illetve települési szinten az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LVIII. törvényben szabályozott településrendezés határozza meg. Ez utóbbi eljárásban az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet 3. számú melléklete szerint más érdekelt államigazgatási szervek mellett a természetvédelmi hatóság is részt vesz, amelynek egyebek mellett feladata a természeti környezet elemeinek képviselése. Az önkormányzatnak lehetősége van arra is, hogy indokoltság esetén a helyi építési szabályzatban olyan műszaki, technológiai megoldást tegyen kötelezővé, amely a kárt megelőzheti.

A lakóhely megválasztása, illetőleg egy olyan ingatlanbefektetés – amilyen a nagy kiterjedésű zöld felületek közvetlen közelében, illetve annak helyén felépített lakópark – megvalósítása során bizonyára előzetesen felméri az adott területen fennálló környezeti hatásokat, és ezen információk tudatában hozzák meg döntésüket, választva esetleg egy olyan területet, amely kevesebb potenciális káros hatást feltételez. Alapvetően elvárható tehát, hogy természetközeli környezetben az építető számoljon a terület adottságaiból, a helyszínválasztásból eredő – túlnyomó többségében egyébként kedvező – hatásokkal, és egyúttal azokat a jogszabályi keretek közt megfelelően kezelje.

Sajnálom, hogy a fenti tájékoztatáson túl nem lehettem a segítségükre, de természetesen a jövőben is rendelkezésükre állok minden olyan ügyben, amelynek vizsgálatára az Obtv. feljogosít. Beadványuk benyújtása és az annak megválaszolása közt eltelt időtartamért szíves elnézésüket kérem.

Budapest, 2011. július 26.,

Üdvözlettel:

dr. Fülöp Sándor

a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa